

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága dr. Döme Balázs ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Horváth Gizella ügyvéd által képviselt I. rendű és a felülvizsgálati eljárásban dr. Hegedűs Andrea ügyvéd által képviselt II. rendű alperes ellen hagyaték állagának megállapítása iránt a Győri Városi Bíróságon P.22.967/2007. számon megindított perében a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 2008. július 3. napján meghozott 1.Pf.20.394/2008/4. számú jogerős ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 10. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán meghozta az alábbi

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 1.Pf.20.394/2008/4. számú ítéletét hatályában fenntartja;

kötelezi az I. rendű alperest, hogy - 15 nap alatt - fizessen meg a felperesnek 15.000 (Tizenötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 1.Pf.20.671/2007/3. számú hatályon kívül helyező végzésével elrendelt megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság ítéletében - a felperes elsődleges keresetének helyt adva - megállapította, hogy a 2003. október 30. napján végintézkedés hátrahagyása mellett elhunyt örökhagyó - fel nem leltározott - hagyatékát az ítélet II. pontjában tételesen felsorolt ingóságok, valamint 2.800.000 forint értékű készpénzvagyon képezte. A hagyatékot végrendeleti öröklés jogcímén 1/2-1/2 arányban a felperes és az I. rendű alperes részére adta át. A készpénzhagyaték átadásával létrejött tulajdonközösséget megszüntette oly módon: kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 1.400.000 forintot és ezen összeg

2003. október 30. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. A felperesnek és az I. rendű alperesnek a II. pont alatt felsorolt ingóságokon fennálló tulajdonközösségét akként szüntette meg, hogy az ingóságokat az I. rendű alperes tulajdonába adta 33.000 forint megváltási árnak a felperes részére történő megfizetésével egyidejűleg. A II. rendű alperest ennek tűrésére kötelezte. Az I. rendű alperes viszontkeresetét elutasította.

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából jelentős tényállás a következő:

A felperes és a II. rendű alperes szülei, ... és ... - az utóbbi személy a továbbiakban: örökhagyó - 1960-ban kötöttek házasságot. ...- 1993-ban hunyt el, hagyatékát a házassági életközösség alatt szerzett ingók képezték 33.000 forint értékben, amelyet a törvényes öröklés rendje szerint a felperes és a II. rendű alperes egymás közt egyenlő arányban megörökölt. Az örökhagyó 2002. január 24-én közjegyzői okiratba foglalt végrendeletében minden ingó és ingatlan vagyonát, esetleges követeléseinek 1/2 részét egymás közt egyenlő arányban gyermekeire - a felperesre és a II. rendű alperesre -, további 1/2 részét élettársára, az I. rendű alperesre hagyta. Az örökhagyó után 2119.Kjő.604/2003. szám alatt indult hagyatéki eljárásban a közjegyző a 2004. július 19. napján jogerőre emelkedett 14. sorszámú végzésével a hagyatékot végrendeleti öröklés jogcímén 1/2-1/2 arányban a felperesnek, valamint az I. rendű alperesnek adta át. A hagyatéki eljárásban a II. rendű alperes és a felperes között létrejött osztályos egyezség szerint a II. rendű alperes a részére jutó hagyatékot és hagyatéki igényt ingyenesen örököstársára, testvérére - a felperesre - ruházta át. Az örökhagyó, a felperes és a II. rendű alperes közös tulajdonát képező ingatlan 2002. december 11. napján történő értékesítéséből befolyt 9.000.000 forint vételárból az örökhagyó birtokában 3.973.544 forint készpénz maradt, mely összegből az örökhagyó az I. rendű alperessel - élettársával - közösen felélt 1.173.544 forintot. Az örökhagyó tulajdonát képezte halála napján az ingatlana eladási árából származó 2.800.000 forint készpénzvagyon.

Az elsőfokú ítélet indokolásának jogi okfejtése szerint az I. rendű alperes a megismételt eljárás során sem tudta bizonyítani [Pp. 164. § (1) bekezdés], hogy a befolyt vételárból 1.400.000 forintot az örökhagyó - életében - neki ajándékozott, az ajándékozás tényét önmagában az élettársa bankszámlája feletti rendelkezési joga nem bizonyítja, inkább alátámasztja az élettársi kapcsolat során fennállt közös gazdálkodás tényét. A további 1.400.000 forint tekintetében nem igazolta az I. rendű alperes azt az állítását, hogy ezt az összeget élettársával felélték, különös figyelemmel arra, hogy a bíróság éppen a felek egyező előadása alapján állapította meg, hogy az ingatlan eladási árából, közelebbről annak az örökhagyónak jutó részéből 1.173.544 forintot éltek fel az élettársi kapcsolat ideje alatt. Miután az I. rendű alperes a

készpénzvagyon hollétével nem tudott elszámolni, a bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a 2.800.000 forint az örökhagyó hagyatékát képezte.

Az I. rendű alperes részéről előterjesztett fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta: az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ítélkezése alapjául elfogadta és egyetértett az arra alapított jogi következtetéseivel is. A fellebbezés kapcsán kifejtettek szerint a hagyatéki eljárás során a felperes és a II. rendű alperes között létrejött osztályos egyezség a hagyatéki eljárásról szóló 6/1958. (VII.4.) IM rendelet (a továbbiakban: He.) 58. § (3) bekezdése szerint a felperes öröklési igényét megalapozza. A hagyatéki osztállyal az örökösársak közössége a Ptk. 682. § (3) bekezdése értelmében megszűnt, ezt követően mind a hagyatéki terhek, mind a hagyatéki vagyon tekintetében a felperes és az I. rendű alperes tekintendők az örökhagyó végrendeleti örökösének. Következésképpen a felperes és a II. rendű alperes közötti jogviszony nem az engedményezés szabályai szerint bírálendő el. A másodfokú bíróság nem értett egyet a fellebbezési érveléssel - a polgári jogban nem létező - perbizomány jogintézménye kapcsán sem. Megállapította, hogy az I. rendű alperes - saját nyilatkozata értelmében - a birtokába került készpénzvagyonnal nem tudott elszámolni, az ajándékozás tényét nem tudta bizonyítani.

A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával az 1.400.000 forint megfizetésére irányuló kereseti kérelem elutasítását, másodlagosan a másodfokú bíróságnak a per új tárgyalására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megismételt érvelése szerint az eljáró bíróságok megsértették a Pp. 206. § (1) bekezdésében írtakat, tévesen alkalmazták a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítási teher szabályát, mivel a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a készpénzvagyon az örökhagyó halálakor megvolt, így az a hagyatékhoz tartozik. A bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével megállapított tényállásból levont jogi következtetések tévesek, a jogerős ítélet sérti a He. 58. § (3) bekezdését, a Ptk. 328. § (1)-(2) bekezdését, a Ptk. 600. § f) pontját, 603-605. §-ait, valamint az 598. §-át, megsértették a Pp. 3. § (3) bekezdésén alapuló tájékoztatási kötelezettségüket is. Mindezekre tekintettel a jogerős ítéletet jogszabálysértőnek tartotta. Ezúttal is hivatkozott arra, hogy a felperes jogosulatlanul érvényesítette saját nevében a II. rendű alperes igényét is. Álláspontja szerint az örökös az örökrészt a hagyatéki tárgyaláson kizárólag a hagyatéki leltárba felvett és a jegyzőkönyvben szereplő vagyontárgyakra vonatkozóan ruházhatja át az örökösársára, ezért a hagyatéki leltárban nem szereplő vagyontárgyakra vonatkozó állagöröklési igény - mint dologi jogi

igény - nem minősül követelésnek, engedményezése is kizárt a Ptk. 328. § (2) bekezdése értelmében. Ezúttal is hivatkozott arra, hogy a perbizomány intézményét a magyar jog nem ismeri, tehát nincs mód arra, hogy valaki más személy igényét saját nevében érvényesíthesse.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban való fenntartására irányult.

A II. rendű alperes - akivel szemben a jogerős ítélet marasztalást nem, csak tűrésre kötelező rendelkezést tartalmaz - felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270. § (2) bekezdése és a 275. § (3) bekezdése együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja az anyagi jogi jogszabálysértés vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási jogszabálysértés megvalósulása.

A Pp. 275. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. Az előzőek értelmében a felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Eljárási szabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg.

Az adott ügyben az első- és a másodfokú bíróság is helyesen állapította meg a jogvita elbírálása szempontjából jelentős tényeket, körülményeket: döntését kellően megindokolta [Pp. 206. § (1) bekezdés]. A bizonyítási teher Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt szabályát az eljáró bíróságok helyesen alkalmazták. A per adatai nem igazolták az I. rendű alperes állítását, amely szerint az eljáró bíróságok lényeges eljárási szabálysértéssel hozták volna meg döntésüket; alappal nem hivatkozhat az I. rendű alperes a Pp. 3. §-ában foglaltak megsértésére sem.

A Legfelsőbb Bíróság osztja a másodfokú bíróságnak a He. 58. § (3) bekezdésében foglaltak kapcsán kifejtett jogi álláspontját. A hagyatéki tárgyaláson létrejött osztályos egyezség értelmében a II. rendű alperes a felperesre az öröksége egészét ruházta át, így a hagyatéki leltárba felvett és a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben szereplő vagyontárgyakon túlmenően az örökösársak között vitatott vagyontárgyakat is, amelyekkel kapcsolatosan az igényérvényesítés bírósági útra tartozik. A II. rendű alperesnek a 2119/Kjő.604/2003/10. számú hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata szerint, „mindenről, így a leltározott

hagyatékról, mind pedig valamennyi érvényesítendő igényről lemond testvére javára", hangsúlyozva: „nem lemond, hanem átruházza...". Az örökhagyó halála után tett azon nyilatkozat, amellyel az örökös az örökségét ellenérték nélkül örököstársára ruházza át, lényegében az örökség elfogadása és egyidejűleg annak ajándékozása, amelyhez a megajándékozott elfogadó nyilatkozata is szükséges. Téves az I. rendű alperes érvelése, mely szerint az adott esetben a Ptk. 603. § (1) bekezdésében szabályozott lemondás történt volna a felperes javára. Az öröklésről való lemondás ugyanis az örökhagyóval között szerződés, amelyben a törvényes öröklésről előre lemond az, aki a törvényes öröklés rendje szerint az örökhagyótól örökölné. A Ptk. 328. § (2) bekezdésében foglaltak alkalmazása a jelen jogvita elbírálása kapcsán fogalmilag kizárt. Azzal, hogy a II. rendű alperes az örökrészt ingyenesen átruházta örököstársára, olyan helyzet teremtődött, mintha a hagyaték közvetlenül az örökhagyóról szállt volna rá. Következésképpen az örökhagyó örökösei a felperes és az I. rendű alperes.

A fentiekre tekintettel megalapozatlan az I. rendű alperesnek az engedményezéssel, valamint a perbizománnyal kapcsolatosan kifejtett jogi érvelése.

Az eljáró bíróságok a bizonyítási teher szabályát is helytállóan alkalmazták az alábbiak szerint:

Az I. rendű alperes a 2119/Kjő.604/2003/5. sorszámú hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata szerint a 4.500.000 forint készpénzösszeg egy részét az örökhagyótól - szóbeli ajándékozási szerződés alapján - megkapta. Következésképpen nem a készpénz hiányát, hanem csupán az ajándékozás tényét, továbbá azt állította, hogy a birtokába került az összeg. Az eljáró bíróságok ezért helyesen állapították meg, hogy az örökhagyó birtokából kikerült készpénzvagyonnal az I. rendű alperes tartozott elszámolni. Megalapozott volt az eljáró bíróságoknak az a következtetése is, hogy az I. rendű alperes az eljárás során nem bizonyította az ajándékozás tényét; továbbá azt, hogy a felek egyező előadása szerinti 1.173.544 forint összegnél nagyobb összeget éltek fel az élettársi kapcsolat fennállása alatt, bizonyítást erre vonatkozóan fel sem ajánlott. Ebből következően a hagyaték tárgyát az I. rendű alperes köteles kiadni a felperesnek.

A kifejtettekre alapítottnak a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróság - jogszabálysértés nélkül meghozott - jogerős ítéletét a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperesnek a jogi képviselete ellátásával

felmerült ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költsége megtérítésére [Pp. 79. § (1) bekezdés].

A II. rendű alperesnek az I. rendű alperesre áthárítható felülvizsgálati eljárási költsége nem merült fel.

Az I. rendű alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2009. április 16.

*Dr. Orosz Árpád sk. a tanács elnöke, Dr. Csentericsné Dr. Ágh Bíró
Ágnes sk. előadó bíró, Dr. Szabó Julia sk. bíró*

K.Gyné

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő